

EUROOPAN
KOMISSIO

Strasbourg 5.2.2013
COM(2013) 42 final

2013/0023 (COD)

C7-0033/13

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja
neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta**

{SWD(2013) 19 final}
{SWD(2013) 20 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

1.1. Yleinen tausta

Euron ja muiden valuuttojen väärentäminen on edelleen ongelma kaikkialla Euroopan unionissa. On erittäin tärkeää huolehtia siitä, että kansalaiset, yritykset ja rahoituslaitokset voivat luottaa setelien ja metallirahojen aitouteen. Rahanväärennöksistä on haittaa kansalaisille ja yrityksille, sillä niiden vuoksi menetetyistä varoista ei makseta korvausta, vaikka väärennökset olisi otettu vastaan hyvässä uskossa. Väärennökset myös heikentävät setelien ja metallirahojen hyväksyttävyyttä maksuvälineenä.

Euron väärentäminen on erityisen suuri huolenaihe, koska euro on niin merkittävä valuutta. Euro on euroalueeseen kuuluvien 17 jäsenvaltion yhteinen raha, jota käyttää euroalueella 330 miljoonaa kansalaista. Lisäksi euroa käytetään laajalti kansainvälisissä liiketapahtumissa, ja se on myös monien EU:n ulkopuolisten maiden varantovaluutta. Tammikuussa 2013 euroseteleitä oli liikkeessä koko maailmassa 913 miljardin euron arvosta, eli jokseenkin saman verran kuin Yhdysvaltain dollareita. Noin neljäsosa tästä rahamäärästä on liikkeessä euroalueen ulkopuolella, erityisesti euroalueen naapurimaissa¹. Euro onkin nykyään maailman toiseksi tärkein kansainvälinen valuutta.

Euro on edelleen rahanväärentämistä harjoittavien järjestäytyneiden rikollisryhmien kohde. Euron väärentämisestä on aiheutunut ainakin 500 miljoonan euron vahingot sen jälkeen kun euro otettiin käyttöön vuonna 2002. Euroopan keskuspankin (EKP) tietojen mukaan eurosetelien väärennösten määrä on ollut huipussaan vuosina 2009–2010, minkä lisäksi on havaittu kaksi muuta huippua vuoden 2011 jälkipuoliskolla² ja vuonna 2012³. EKP totesi myös, että takavarikoitujen väärennösten lukumäärä lisääntyi vuoden 2012 jälkipuoliskolla 11,6 prosenttia edeltäviin kuukausiin verrattuna. Euroopan teknis-tieteellisen keskuksen (ETTK) vuotta 2011 koskevassa vuosikertomuksessa⁴ todetaan, että uudentyypisiä eurometallirahojen väärennöksiä löydetään jatkuvasti ja että taitavasti valmistettujen väärennettyjen metallirahojen määrä on lisääntynyt jyrkästi. Europolin mukaan rikollisuus on pitkän aikavälin suuntauksen perusteella lisääntymässä. Se katsoo, että rikollisuuden uhka on edelleen vakava⁵. Europolin arviota tukee se, että viime aikoina on takavarikoitu suuria määriä väärennettyjä euroseteleitä ja -metallirahoja ja että vuosittain löydetään yhä uusia laittomia setelipainoja ja rahapajoja⁶.

Tilanteen kehitys osoittaa, että nykyisten väärennöstentorjuntatoimien pelotevaikutus ei ole riittävän voimakas, minkä vuoksi väärentämisen torjuntaa on tehostettava. Huomattavia eroja on varsinkin siinä, minkätasoisia seuraamuksia jäsenvaltioissa määrätään tärkeimpien väärennysrikosten eli väärän rahan valmistamisen ja levittämisen perusteella.⁷Väärennöksen

¹ Ks. Euroopan keskuspankki (EKP), <http://www.ecb.int/press/key/date/2013/html/sp130110.en.html>.

² EKP:n vuosikertomus 2011.

³ EKP:n lehdistötiedote 10.1.2013, http://www.ecb.int/press/pr/date/2013/html/pr130110_2.en.html.

⁴ *The Protection of Euro Coins in 2011*. Situation as regards euro coins counterfeiting and the activities of the European Technical and Scientific Centre (ETSC) based on Article 4 of Commission Decision C (2004) 4290 of 29 October 2004.

⁵ Europolin laatima järjestäytyntä rikollisuutta koskeva uhkakuva-arvio (OCTA 2011).

⁶ Ks. esim. Europolin lehdistötiedotteet 13.12.2011, 15.6. ja 16.6.2012, 13.8.2012 ja 9.12.2012, https://www.europol.europa.eu/latest_press_releases.

⁷ Vaikutustenarvioinnin liitteessä 6 on Saksan Bundesbankin laatima taulukko, johon on koottu jäsenvaltioissa huhtikuussa 2011 sovelletut seuraamukset.

valmistamisesta määrättävän enimmäisrangaistuksen vähimmäistaso yhdenmukaistettiin vuonna 2000 kahdeksaksi vuodeksi vankeutta. Rahan väärentämisestä määrättävien seuraamusten vähimmäistason osalta tilanne on kuitenkin toinen. Eräissä jäsenvaltioissa ei ole määritelty lainkaan vähimmäisseuraamusta tai lainsäädännössä mainitaan ainoastaan sakkorangaistus. Toisissa jäsenvaltioissa taas vähimmäisseuraamus voi olla jopa 10 vuotta vankeutta. Nämä eroavuudet vaikeuttavat rajatylittävää lainvalvontaa ja oikeudellista yhteistyötä⁸. Väärentämistä käsittelevän eurooppalaisen asiantuntijaryhmän (European Counterfeiting Experts Group, ECEG)⁹ keräämät tiedot osoittavat lisäksi, että yhdeksän viime vuoden aikana on löydetty suuri määrä laittomia setelipainoja juuri niistä jäsenvaltioista, joissa rahan väärentämisestä ei ole määritelty lainkaan vähimmäisseuraamusta tai joissa se muodostuu pelkästä sakosta. Tämä kertoo siitä, että väärentäjät ovat hyödyntäneet oikeuspaikkakeinottelua (*forum shopping*). Se, että väärän rahan levittämistä määrättäville seuraamuksille ei nykyisellään ole määritelty vähimmäis- eikä enimmäistasoa, muodostaa vakavan uhkan myös siksi, että se helpottaa kolmansissa maissa valmistettujen väriä setelien levittämistä Euroopan unionin alueella. Kolmansista maista (mm. Kolumbiasta ja Perusta) on nimittäin löydetty huomattava määrä laittomia setelipainoja, ja niistä on takavarikoitu suuri määrä väärennettyjä euroja ja muita valuuttoja valmiina vietäväksi tai levitettäväksi Euroopan unionissa. Tästä voidaan päätellä, että jäsenvaltioiden seuraamusjärjestelmien suuret erot vaikeuttavat euron ja muiden valuuttojen suojelua väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin.

Nykyisten seuraamusten taso on yksi syy siihen, että yhteisen rahan suojelun taso vaihtelee eri puolilla unionia eivätkä toimet ole riittävän varoittavia. Rikosoikeudellisten seuraamusten enimmäistason vahvistaminen antaa syyttäjille ja tuomareille välineen rikollisille määrättävän seuraamuksen määrittämistä varten, mutta se ei ole yksinään riittävä, ellei myös vähimmäistasoa ole vahvistettu. Koska enimmäisrangaistuksen vähimmäistasoa ei käytännössä juuri sovelleta, vähimmäisrangaistusta voidaan pitää varoittavampana ja käytännössä erittäin hyödyllisenä välineenä euron suojaamisessa. Tieto mahdollisesta seuraamuksesta voi saada euron väärentämistä suunnittelevat luopumaan aikeestaan; on selvä ero siinä, määrätäänkö teosta vähintään tietyn ajan kestävä vankeusrangaistus vai selviääkö siitä esimerkiksi pelkillä sakoilla. Näin vähimmäisseuraamukset edistävät johdonmukaisen EU:n laajuisen järjestelmän muodostamista euron suojaamiseksi väärentämiseltä.

Euro on Euroopan unioniin perustetun talous- ja rahaliiton yhteinen raha ja sen vuoksi todellinen Euroopan ”yhteinen hyvä”, jota on suojattava johdonmukaisesti kaikkialla unionissa erityisesti vahvistamalla väärennettyjen eurojen valmistamisen ja levittämisen käsittävistä vakavista rikoksista määrättäville seuraamuksille yhteinen vähimmäistaso.

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden olisi säädettävä euron kattavasta suojelusta ja siihen kohdistuvien rikosten torjunnasta yhteiseltä pohjalta. Väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen, jäljempänä ’Geneven yleissopimus’¹⁰, ja sen 5 artiklassa vahvistetun, kotimaisen ja ulkomaisen rahan tasavertaisuutta tarkoittavan syrjintäkiellon periaatteen mukaisesti euron suojaamisen parantamisesta on hyötyä kaikille valuutoille.

⁸ Ks. vaikutustenenarvioinnin 3.2.1.3 jakso ja liite 3.

⁹ Selvitys kattoi seuraavat 15 jäsenvaltiota: Alankomaat, Bulgaria, Espanja, Italia, Kreikka, Latvia, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Unkari.

¹⁰ Kansainliiton sopimussarja N:o 2623, s. 372, 1931. EU:n jäsenvaltioista 26 on ratifioinut yleissopimuksen. Malta ei ole (vielä) ratifioinut sitä.

1.2. Oikeudellinen tausta

1.2.1. Rikosoikeus

Geneven yleissopimuksessa vahvistetaan säännöt sen varmistamiseksi, että väärennysrikoksista voidaan määrätä ankaria rikosoikeudellisia ja muita seuraamuksia. Siinä määrätään myös lainkäyttövallasta ja yhteistyöstä. Kansallisia sääntöjä on 20. huhtikuuta 1929 tehdyn Geneven yleissopimuksen ratifioinnin jälkeen jossain määrin lähennetty rahan väärentämisen estämiseksi.

Rahanväärennyksen estämiseksi annettavan suojan vahvistamisesta rikosoikeudellisten ja muiden seuraamusten avulla euron käyttöönoton yhteydessä tehty neuvoston puitepäätös 2000/383/YOS¹¹ täydentää vuonna 1929 tehdyn Geneven yleissopimuksen määräyksiä Euroopan unionin alueella. Siinä yksilöidään, millaisia tekoja on pidettävä rangaistavina varsinaisen väärennöksen valmistamisen ohella, esimerkiksi väärän rahan levittäminen. Tällaisista rikoksista on puitepäätöksen nojalla määrättävä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset. Lisäksi puitepäätöksessä säädetään lainkäyttövallasta ja oikeushenkilöiden vastuusta. Puitepäätöstä on muutettu 6 päivänä joulukuuta 2001 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2001/888/YOS¹², jossa määrätään tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta uusintarikollisuuden tunnistamista varten.

Jäsenvaltioiden oli määrä saattaa neuvoston puitepäätös 2000/383/YOS osaksi kansallista lainsäädäntöään 29. päivään toukokuuta 2001 ja neuvoston puitepäätös 2001/888/YOS 31. päivään joulukuuta 2002 mennessä. Komissio on arvioinut puitepäätösten täytäntöönpanoa kolmessa kertomuksessa¹³. Vaikka EU:n säännöstö tällä alalla on kehittynyt, siinä on nähtävissä eräitä puutteita. Kaikki jäsenvaltiot ovat panneet puitepäätöksen täytäntöön asianmukaisella tavalla vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Niiden hyväksymät säännöt poikkeavat kuitenkin toisistaan, minkä seurauksena euron suojelun taso ja jäsenvaltioiden kansallisten oikeusjärjestelmien käytännöt vaihtelevat.

1.2.2. Muut tällä alalla annetut unionin säännökset

Puitepäätös on osa kattavaa oikeudellista kehystä, johon kuuluu myös hallinnollisia ja koulutustoimenpiteitä:

- Neuvoston asetus (EY) N:o 974/98, annettu 3 päivänä toukokuuta 1998, euron käyttöönotosta¹⁴. Asetuksessa säädetään, että euroalueen jäsenvaltioiden on säädettävä riittävistä seuraamuksista väärin eurosetelien ja -metallirahojen valmistamisen ja niiden väärentämisen torjumiseksi;
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1338/2001, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2001, euron väärentämisen torjunnan edellyttämistä toimenpiteistä¹⁵; asetusta on päivitetty 18 päivänä joulukuuta 2008 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 44/2009¹⁶. Siinä säädetään, miten euroseteleitä ja -metallirahoja voidaan suojata väärentämiseltä liikkeeseenlaskun yhteydessä. Lisäksi siinä käsitellään muun muassa väärennetyjä seteleitä ja metallirahoja koskevien teknisten ja

¹¹ EYVL L 140, 14.6.2000, s. 1.

¹² EYVL L 329, 14.12.2001, s. 3.

¹³ Ensimmäinen kertomus hyväksyttiin joulukuussa 2001, KOM(2001) 771 lopullinen, toinen syyskuussa 2003, KOM(2003) 532 lopullinen, ja kolmas syyskuussa 2007, KOM(2007) 524 lopullinen.

¹⁴ EYVL L 139, 11.5.1998, s. 1.

¹⁵ EYVL L 181, 4.7.2001, s. 6.

¹⁶ EUVL L 17, 22.1.2009, s. 1.

tilastotietojen keräämistä ja näihin tietoihin tutustumista, väärennetyjen setelien ja metallirahojen tutkimista kansallisissa tutkimuskeskuksissa, luottolaitosten velvollisuuksia ja tietojen keskittämistä kansallisella tasolla. Kesäkuun 28. päivänä 2001 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1339/2001¹⁷ ulotettiin asetuksen (EY) N:o 1338/2001 vaikutukset koskemaan myös niitä jäsenvaltioita, jotka eivät ole ottaneet euroa yhtenäisvaluutakseen;

- Euroopan keskuspankin päätös, tehty 16 päivänä syyskuuta 2010, eurosetelien aitouden ja kunnan tarkastamisesta sekä kiertoon palauttamisesta (EKP/2010/14)¹⁸;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1210/2010, annettu 15 päivänä joulukuuta 2010, eurometallirahojen aitouden tarkistamisesta ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelystä¹⁹;
- Neuvoston asetus (EY) N:o 2182/2004, annettu 6 päivänä joulukuuta 2004, eurometallirahojen kaltaisista mitaleista ja rahakkeista²⁰, sellaisena kuin se on muutettuna 18 päivänä joulukuuta 2008 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 46/2009²¹;
- Neuvoston päätös 2005/511/YOS, tehty 12 päivänä heinäkuuta 2005, euron suojelemisesta väärentämiseltä nimeämällä Europol euron väärentämisen torjunnan keskustoimistoksi²²;
- Neuvoston päätös 2002/187/YOS, tehty 28 päivänä helmikuuta 2002, Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi²³, edistämällä ja parantamalla koordinoitua ja yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä myös euron väärentämisen torjunnan alalla;
- EU rahoittaa 17 päivänä joulukuuta 2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/923/EY²⁴ perustetun Perikles-ohjelman kautta kohdennettuja toimia, jotka on tarkoitettu lainvalvontaviranomaisten keskinäistä tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta varten. Tavoitteena on tehostaa euron suojaamista rahanväärennykseltä ammatillisia suhteita tiivistämällä.

¹⁷ EYVL L 181, 4.7.2001, s. 11.

¹⁸ EUVL L 267, 9.10.2010, s. 1.

¹⁹ EUVL L 339, 22.12.2010, s. 1.

²⁰ EUVL L 373, 21.12.2004, s. 1.

²¹ EUVL L 17, 22.1.2009, s. 5.

²² EUVL L 185, 17.7.2005, s. 35.

²³ EYVL L 63, 6.3.2002, s. 1.

²⁴ EYVL L 339, 21.12.2001, s. 50. Ohjelman päivittämiseksi on laadittu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (Perikles 2020 -ohjelma), KOM(2011) 0913 lopullinen.

2. INTRESSITAHOJEN KUULEMISEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TULOKSET

2.1. Intressitahojen kuuleminen

Komissio on kuullut sidosryhmiä useaan otteeseen.

Sidosryhmien kuuleminen aloitettiin euron väärentämistä käsittelevän asiantuntijaryhmän (ECEG)²⁵ 58. kokouksessa 10. marraskuuta 2011, ja sitä jatkettiin ECEGin seuraavissa kokouksissa. Erityisalojen asiantuntijoita²⁶ kuultiin myös 23.–25. marraskuuta 2011 pidetyssä Haagin konferenssissa. Jäsenvaltioille lähetettiin kysely puitepäätöksen täytäntöönpanosta 20. joulukuuta 2011. Kyselyn tuloksista ja mahdollisesti toteutettavista toimista keskusteltiin ECEGin 59. kokouksessa 14. maaliskuuta ja 60. kokouksessa 13. kesäkuuta 2012. EKP ja Europol osallistuivat prosessiin ja antoivat siihen panoksensa mm. esittämällä lausuntoja suoraan komissiolle.

Kuulemisen perusteella voidaan päätellä, että sidosryhmien mielestä on tarpeen antaa alan toimijoille lisäkeinoja euron ja muiden valuuttojen suojaamiseksi rikosoikeudellisin keinoin. Rikosprosessioikeuden parantamista käsitellään kahdessa konkreettisesti ehdotuksessa: ehdotuksessa tutkintatekniikoiden kuten valvotun läpilaskun ja peitetoiminnan yhdenmukaistamisesta; ja ehdotuksessa, jolla oikeusviranomaiset velvoitettaisiin toimittamaan näytteitä takavarikoiduista väärennetyistä rahoista teknistä analyysia varten, jotta voidaan helpottaa muiden liikkeessä olevien väärennösten paljastamista.

EKP kannatti voimakkaasti rikosoikeudellisen kehyksen lujittamista erityisesti tiukentamalla ja yhdenmukaistamalla seuraamuksia ja muun muassa määrittämällä vähimmäisseuraamusten taso.

2.2. Vaikutusten arviointi

Komissio tarkasteli eri toimintavaihtoehtoja vaikutustenarvioinnissa, jossa otetaan huomioon sidosryhmien kuulemisen tulokset. Tarkastelun perusteella vaikutustenarvioinnissa päädytään siihen tulokseen, että paras vaihtoehto muodostuisi seuraavasti:

- sisällytetään valtaosa neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS säännöksistä uuteen ehdotukseen tekemällä niihin vähäisiä muutoksia Lissabonin sopimus huomioon ottaen;
- muutetaan seuraamuksia koskevia säännöksiä ottamalla käyttöön vähimmäisseuraamus, joka on kuusi kuukautta vankeutta väärennetyn rahan valmistamisesta ja levittämisestä, sekä enimmäisseuraamus, joka on vähintään kahdeksan vuotta vankeutta väärennetyn rahan levittämisestä;
- hyväksytään uusi säännös, jolla jäsenvaltiot velvoitetaan säätämään mahdollisuudesta käyttää tiettyjä tutkintakeinoja;
- hyväksytään uusi säännös, jolla jäsenvaltiot velvoitetaan varmistamaan, että kansalliset setelien ja metallirahojen tutkimuskeskukset voivat tutkia euron

²⁵ Ryhmän perustamisesta säädetään asetuksella (EY) N:o 1338/2001. Se muodostuu jäsenvaltioiden, EKP:n, Europolin ja OLAFin/ETTK:n asiantuntijoista.

²⁶ Lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten sekä keskuspankkien ja rahapajojen edustajia.

väärennöksiä myös vireillä olevien tuomioistuinmenettelyjen aikana, jotta voidaan helpottaa muiden väärennösten paljastamista.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

3.1. Oikeusperusta

EU:n toimivallasta säättää ”rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajatylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen” määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, 83 artiklan 1 kohdassa.

Maksuvälineiden väärentäminen mainitaan SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa esimerkkinä tällaisesta erityisen vakavasta rikollisuudesta.

3.2. Toissijaisuus, oikeasuhteisuus ja perusoikeuksien noudattaminen

Unionin tasolla toteutettaviin toimiin katsotaan olevan tarvetta seuraavista syistä:

Euron väärentäminen on todellinen ongelma unionille ja sen kansalaisille, yrityksille ja rahalaitoksille. Koska euro on koko euroalueen yhteinen raha, sen väärentämiseen liittyvät rikokset aiheuttavat yhtä paljon haittaa kaikkialla euroalueella riippumatta siitä, missä rikos on tehty. Tämä yleiseurooppalainen ulottuvuus edellyttää, että väärentämistä torjutaan kaikkialla samanlaisin keinoin ja että rikollisille määrätään samanlaiset rangaistukset riippumatta siitä, missä Euroopan unionin alueella rikos on tehty.

Euron erityisasema Euroopan unionissa perustetun talous- ja rahaliiton yhteisenä rahana tekee siitä todellisen Euroopan ”yhteisen hyvän” ja edellyttää, että sen suojaaminen varmistetaan EU:n tasolla. Tässä mielessä se on vielä selvemmin unionikeskeinen kuin jokin ala, jolla jäsenvaltioiden sääntöjä yhdenmukaistetaan.

Vain EU pystyy antamaan sitovaa lainsäädäntöä, joka on voimassa kaikissa jäsenvaltioissa, ja luomaan siten oikeudellisen kehyksen, joka auttaa ratkaisemaan nykytilanteeseen liittyvät ongelmat.

Geneven yleissopimuksen 5 artiklan mukaan rikosten rangaistusasteikossa ei pidä tehdä eroa sen perusteella, onko kysymys kotimaisesta vai ulkomaisesta rahasta. Sen vuoksi euron suojaamisen tehostaminen tulisi ulottaa koskemaan kaikkia valuuttoja.

Ehdotetut seuraamukset ovat oikeasuhteisia rikosten vakavuuteen ja siihen huomattavaan haittaan nähden, joita euron ja muiden valuuttojen väärentäminen aiheuttaa kansalaisille ja yrityksille. Ne ovat johdonmukaisia suhteessa useimpien jäsenvaltioiden lainsäädännössä tällä hetkellä määrättäviin seuraamuksiin. Koska monissa jäsenvaltioissa on jo säädetty vähimmäisseuraamusten käsitteestä, on aiheellista ja johdonmukaista käyttää vähimmäisseuraamuksen käsitettä myös unionin tasolla. Jotta voidaan varmistaa, ettei seuraamusten ankaruus ole epäsuhdassa rikosten vakavuuteen nähden, ehdotetaan otettavaksi käyttöön erityiset takeet sellaisia tapauksia varten, joissa väärennösten määrä on vähäinen. Käytännössä tämä tarkoittaa kynnystä, jonka alle jäävissä tapauksissa voidaan määrätä lyhyempi vankeusrangaistus, ja toinen kynnys, jonka alle jäävissä tapauksissa voidaan määrätä vain sakko, ellei tekoon liity erityisen raskauttavia seikkoja. Tällä voitaisiin tarkoittaa esimerkiksi tapauksia, joissa väärennetyt rahat löytyvät olosuhteissa, jotka selkeästi osoittavat, että väärennöksiä oli valmistettu tai oli tarkoitus valmistaa suurempiakin määriä. Näiden kynnysten on oltava riittävän korkeita, jotta voidaan ottaa huomioon vähäiset tapaukset, ja samalla riittävän alhaisia, jotta voidaan varmistaa seuraamuksen pelotevaikutus

ja ottaa huomioon setelien ja metallirahojen aitouden ja kansalaisten niitä kohtaan tunteman luottamuksen tärkeys.

Tässä direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössään 5 artiklassa tarkoitettujen seuraamusten asteikko, joka ei saa olla vaadittua vähimmäistasoa lievempi. Edelleen sovelletaan kuitenkin kansallisen rikosoikeuden yleisiin sääntöihin ja periaatteisiin sisältyviä takeita, jotka koskevat tuomioiden soveltamista ja täytäntöönpanoa tapaukseen liittyvien konkreettisten olosuhteiden mukaisesti. Tämä koskee myös nuorille rikoksenteikijöille annettaviin tuomioihin sovellettavia yleisiä sääntöjä silloin kun kyseessä on rikoksen yritys tai vain osallistumisen avustaminen tai silloin kun rikoksenteikijä myötävaikuttaa vakavien rikosten paljastamiseen tai ehkäisemiseen. Tuomioiden täytäntöönpanon yhteydessä sovelletaan edelleen yleisiä periaatteita, kuten ehdollista vankeusrangaistusta, vankeusrangaistuksen vaihtoehtoja (etävalvontaa) tai ennenaikaista vapauttamista. Tuomioistuimet käyttävät yksittäisissä tapauksissa harkintavaltaansa ottaen huomioon kaikki sovellettavassa lainsäädännössä tarkoitetut raskauttavat ja lieventävät seikat.

Ehdotettuja rikosoikeudellisia toimenpiteitä on arvioitu huolellisesti ja ne on suunniteltu ottaen huomioon niiden mahdolliset vaikutukset perusoikeuksien suojaan.

Ehdotus vaikuttaa seuraaviin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuihin oikeuksiin ja periaatteisiin: oikeus vapauteen ja oikeus perhe-elämään (tuomittujen rikoksenteikijöiden mahdollisen vankeusrangaistuksen kautta), ammatillinen vapaus ja elinkeinovapaus (tuomittujen rikoksenteikijöiden mahdollisten oikeudenmenetyksen kautta), omistusoikeus (rikoksiin syyllistyneiden yritysten mahdollisen toiminnan lopettamisen kautta), laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien seuraamusten oikeasuhteisuus (rikosten ja seuraamusasteikkojen määrittelyn vuoksi) ja oikeus olla joutumatta syytteeseen kahdesti samasta syystä (seurauksena vuorovaikutuksesta hallinnollisten seuraamusjärjestelmien kanssa). Nämä vaikutukset ovat perusteltuja, koska niiden tarkoituksena on saavuttaa unionin tunnustamat yleisen edun mukaiset tavoitteet (ks. perusoikeuskirjan 1 artiklan 52 kohta) ja erityisesti mahdollistaa tehokkaiden ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen euron ja muiden valuuttojen suojaamiseksi. Tässä ehdotuksessa on varmistettu huolellisesti, että toimenpiteet eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, ja ne ovat näin ollen oikeasuhteisia. Säädos sisältää etenkin nimenomaiset takeet, joissa vahvistetaan oikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, mukaan lukien puolustautumisoikeudet, niin että voidaan varmistaa oikeussuojan yhdenmukainen taso kansallisissa tuomioistuimissa. Ehdotetut seuraamukset ovat oikeasuhteisia kyseisiin rikoksiin nähden.

3.3. Sääntelytavan valinta

Direktiivi on asianmukainen väline, kun tarkoituksena on vahvistaa rikosoikeudellisia säännöksiä SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdan nojalla.

3.4. Erityiset säännökset

1 artikla: Kohde – Tässä säännöksessä kuvataan ehdotuksen soveltamisala ja tarkoitus.

2 artikla: Määritelmät – Tässä säännöksessä vahvistetaan säädöksessä käytetyt määritelmät.

3 artikla: Rikokset – Tässä säännöksessä määritellään päärikokset, jotka jäsenvaltioiden on säädettävä rangaistaviksi, ja täsmennetään, että tietyt rikoksen toteuttamiseen liittyvät olosuhteet kuuluvat säädöksen soveltamisalaan.

4 artikla: Yllytys, avunanto ja yritys – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin edellä mainittuihin rikoksiin. Siinä edellytetään, että jäsenvaltiot kriminalisoivat myös tällaisten rikosten

valmistelun ja niihin osallistumisen. Rikosoikeudellinen vastuu kattaa useimpien rikosten osalta myös yrityksen.

5 artikla: Seuraamukset – Tätä säännöstä sovelletaan kaikkiin 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin. Siinä veloitetaan jäsenvaltiot soveltamaan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. Väärän rahan valmistamisesta ja levittämisestä muodostuviin rikoksiin liittyvissä vakavammissa tapauksissa luonnollisille henkilöille on määrättävä seuraamukseksi vankeusrangaistus, jonka kesto on vähintään kuusi kuukautta ja enintään kahdeksan vuotta. Kahdeksan vuoden enimmäisrangaistuksesta säädetään väärän rahan valmistamisen osalta jo puitepäätöksessä 2000/383/YOS.

6 ja 7 artikla: Oikeushenkilöiden vastuu ja oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten tyypit – Näitä säännöksiä sovelletaan kaikkiin 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin. Niissä veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan oikeushenkilöiden vastuu ja sulkemaan pois se mahdollisuus, että oikeushenkilöiden vastuu olisi vaihtoehtoinen luonnollisten henkilöiden vastuun kanssa. Lisäksi säädetään, että jäsenvaltioiden on määrättävä oikeushenkilöille tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, ja mainitaan esimerkkejä erilaisista rangaistuksista.

8 artikla: Lainkäyttövalta – Tämä säännös perustuu alue- ja henkilöllisyysperiaatteeseen. Sitä sovelletaan kaikkiin 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin. Siinä säädetään, että oikeusviranomaisilla on oltava lainkäyttövalta, jonka nojalla ne voivat aloittaa tutkimukset, käynnistää syytetoimet ja antaa päätökset rahan väärentämistä koskeissa asioissa. Ne jäsenvaltiot, joiden rahayksikkö on euro, veloitetaan käyttämään tietyissä tilanteissa yleistoimivaltaansa euron väärentämiseen liittyviin rikoksiin. Rinnakkaisten menettelyjen yhteydessä pyritään edistämään tiiviimpää yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten välillä rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30 päivänä marraskuuta 2009 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/948/YOS²⁷ mukaisesti. Lisäksi on 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/187/YOS mukaisesti ilmoitettava Eurojustin kansalliselle jäsenelle kaikista tilanteista, joihin liittyy toimivaltaristiriita tai sellaisen todennäköisyys. Lisäksi tämän direktiivin 8 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot keskittävät rikosoikeudenkäyntimenettelyt yhteen jäsenvaltioon, paitsi jos se ei ole asian kannalta eduksi.

9 artikla: Tutkintakeinot – Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että niitä tutkintakeinoja, joita kansallisen lainsäädännön nojalla voidaan käyttää järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja muihin vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa, voidaan käyttää myös rahanväärennyksen tutkinnassa.

10 artikla: Velvollisuus toimittaa väärennetyt eurosetelit ja -metallirahat analysoitavaksi väärennösten paljastamista varten – Säännöksessä vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että kansalliset setelien ja metallirahojen tutkimuskeskukset voivat analysoida euron väärennöksiä myös vireillä olevien oikeudenkäyntimenettelyjen aikana, jotta voidaan helpottaa muiden väärennösten paljastamista.

11 artikla: Suhde Geneven yleissopimukseen – Säännöksessä vaaditaan, että jäsenvaltioiden on oltava 20. huhtikuuta 1929 tehdyn Geneven kansainvälisen yleissopimuksen osapuolia.

²⁷ EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42.

12 artikla: Neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaaminen – Tämä säännös korvaa rahan väärentämistä koskevat voimassa olevat säännökset tähän direktiiviin osallistuvien jäsenvaltioiden osalta.

13 artikla: Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä – Säännöksessä veloitetaan jäsenvaltiot saattamaan direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään 18 kuukauden kuluessa sen voimaantulosta. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle näiden säännösten teksti sekä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien myöhemmin annettavien säännösten teksti. Jäsenvaltioiden ei tarvitse toimittaa säännösten perusteluja, koska direktiivi sisältää vain muutamia oikeudellisia veloituksia ja koskee rajoitettua kansallisen lainsäädännön alaa.

14, 15 ja 16 artikla – Näissä säännöksissä säädetään komission suorittamasta raportoinnista ja uudelleentarkastelusta sekä direktiivin voimaantulosta ja sen osoituksesta.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotus ei aiheuta talousarviovaikutuksia Euroopan unionin talousarvioon.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI**euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan 1 kohdan, ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen, ovat kuulleet Euroopan keskuspankkia, sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille, ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon²⁸, noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä, sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroalueen jäsenvaltioiden yhteisenä rahana eurosta on tullut merkittävä tekijä unionin taloudessa ja sen kansalaisten jokapäiväisessä elämässä. On koko unionin etujen mukaista vastustaa kaikkia sellaisia toimia, jotka uhkaavat väärentämisellä vaarantaa euron aitouden, ja saattaa tekijät vastuuseen teoistaan.
- (2) Väärennetty raha aiheuttaa yhteiskunnalle huomattavaa vahinkoa. Rahanväärennöksistä on haittaa kansalaisille ja yrityksille, sillä niiden vuoksi menetetyistä varoista ei makseta korvausta, vaikka väärennökset olisi otettu vastaan hyvässä uskossa. On erittäin tärkeää huolehtia siitä, että kansalaiset, yritykset ja rahoituslaitokset voivat luottaa setelien ja metallirahojen aitouteen.
- (3) On olennaisen tärkeää varmistaa, että euroa ja kaikkia muitakin laillisesti liikkeeseen laskettuja valuuttoja suojataan kaikissa jäsenvaltioissa tehokkain ja vaikuttavin rikosoikeuden keinoin.
- (4) Euron käyttöönotosta 3 päivänä toukokuuta 1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 974/98²⁹ velvoitetaan ne jäsenvaltiot, joiden rahayksikkö on euro, varmistamaan, että ne voivat määrätä eurosetelien ja -metallirahojen väärentämisestä asianmukaiset seuraamukset.
- (5) Kesäkuun 28 päivänä 2001 annetuissa neuvoston asetuksissa (EY) N:o 1338/2001³⁰ ja (EY) N:o 1339/2001³¹ vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen euron

²⁸ EUVL C , , s. .

²⁹ EYVL L 139, 11.5.1998, s. 1.

³⁰ EYVL L 181, 4.7.2001, s. 6.

suojaamiseksi väärentämiseltä, erityisesti toimenpiteet väärennettyjen eurojen poistamiseksi liikkeestä.

- (6) Väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi Genevessä 20 päivänä huhtikuuta 1929 tehdyssä kansainvälisessä yleissopimuksessa ja siihen liitettyssä pöytäkirjassa, jäljempänä 'Geneven yleissopimus'³², vahvistetaan säännöt rahanväärennysrikosten tehokasta ehkäisemistä, syytteenpanoa ja rankaisemista varten. Yleissopimuksen tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että rahanväärennysrikoksista voidaan määrätä ankaria rikosoikeudellisia ja muita seuraamuksia. Kaikkien Geneven yleissopimuksen osapuolten on sovellettava muihin valuuttoihin kuin omaan kotimaiseen rahaansa syrjäntäkiellon periaatetta.
- (7) Tämän direktiivin tarkoituksena on täydentää Geneven yleissopimuksen määräyksiä ja helpottaa sen soveltamista jäsenvaltioissa.
- (8) Tämä direktiivi perustuu rahanväärennyksen estämiseksi annettavan suojan vahvistamisesta rikosoikeudellisten ja muiden seuraamusten avulla euron käyttöönoton yhteydessä tehtyyn neuvoston puitepäätökseen 2000/383/YOS³³ ja saattaa sen ajan tasalle. Tämä direktiivi täydentää puitepäätöstä, sillä siinä vahvistetaan lisäsäännöksiä, jotka koskevat seuraamusten tasoa, tutkintakeinoja ja väärennösten analysointia, tunnistamista ja paljastamista oikeudenkäyntimenettelyjen aikana. Puitepäätös olisi korvattava tällä direktiivillä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka osallistuvat tämän direktiivin hyväksymiseen.
- (9) Direktiivillä olisi suojattava kaikkia laillisesti käytössä olevia seteleitä ja metallirahoja riippumatta siitä, onko ne tehty paperista, metallista tai jostakin muusta materiaalista.
- (10) Euron ja muiden valuuttojen suojaaminen edellyttää rahanväärennykseen liittyvien rikosten yhteistä määritelmää sekä luonnollisille ja oikeushenkilöille määrättäviä yhteisiä seuraamustyyppejä. Jotta voitaisiin varmistaa yhdenmukaisuus Geneven yleissopimuksen kanssa, tässä direktiivissä olisi säädettävä rangaistaviksi samat teot kuin yleissopimuksessa. Sen vuoksi väärennettyjen setelien ja metallirahojen valmistaminen ja niiden levittäminen olisi määriteltävä rangaistaviksi teoiksi. Näiden rikosten merkittävistä valmistelutoimista, esimerkiksi väärentämisessä tarvittavien välineiden ja komponenttien valmistamisesta, olisi rangaistava erikseen. Rikosten määritelmien yhteisenä tavoitteena olisi oltava sellaisen pelotteen muodostaminen, joka saa rikosta suunnittelevat luopumaan kaikenlaisesta setelien ja metallirahojen sekä väärentämisessä käytettävien välineiden käsittelystä.
- (11) Väärentämisenä on pidettävä myös valtuutettujen setelipainojen tai rahapajojen laillisten välineiden ja materiaalien väärinkäyttöä laittomien setelien ja metallirahojen valmistamiseksi. Tämä tarkoittaa muun muassa tilanteita, joissa kansallinen keskuspankki tai rahapaja tai muu valtuutettu laitos valmistaa seteleitä tai metallirahoja yli Euroopan keskuspankin valtuuttaman kiintiön. Se kattaa myös tilanteet, joissa valtuutetun setelipainon tai rahapajan työntekijä käyttää välineitä väärin omiin tarkoituksiinsa. Tällainen toiminta olisi rangaistava väärennysrikoksena myös siinä tapauksessa, että valtuutettua tuotantomäärää ei ole ylitetty, koska valmistettuja väärennöksiä ei liikkeeseen laskettuina pystyttäisi erottamaan laillisista seteleistä ja metallirahoista.

³¹ EYVL L 181, 4.7.2001, s. 11.

³² Kansainliiton sopimussarja N:o 2623, s. 372, 1931.

³³ EYVL L 140, 14.6.2000, s. 1.

- (12) Tässä direktiivissä tarkoitetun suojelun tulisi kattaa myös sellaiset setelit ja metallirahat, joita Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit ja rahapajat eivät ole vielä virallisesti laskeneet liikkeeseen. Esimerkiksi eurometallirahoja, joissa on uusi kansallinen puoli, tai eurosetelien uusia sarjoja olisi suojeltava siihen asti, että ne virallisesti lasketaan liikkeeseen.
- (13) Tarpeen mukaan olisi säädettävä rangaistavaksi myös yllytys, avunanto ja yritys toteuttaa pääasiallisia väärennysrikoksia, mukaan lukien laillisten välineiden tai materiaalien väärinkäyttö ja sellaisten setelien ja metallirahojen väärentäminen, jotka on tarkoitettu liikkeeseen laskettaviksi mutta joita ei vielä ole virallisesti laskettu liikkeeseen. Tällä direktiivillä ei velvoiteta jäsenvaltioita säätämään rangaistavaksi väärentämisvälineeseen tai -komponenttiin liittyvän rikoksen yritystä.
- (14) Väärennysrikoksista määrättävien seuraamusten olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia kaikkialla unionissa.
- (15) Rahanväärennysrikoksista on perinteisesti määrätty jäsenvaltioissa ankarat seuraamukset. Tämä johtuu rikoksen vakavuudesta ja sen kansalaisille ja yrityksille aiheuttamista seurauksista sekä tarpeesta varmistaa unionin kansalaisten luottamus euron ja muiden valuuttojen aitouteen. Tämä pätee erityisesti euroon, joka on euroalueen 330 miljoonan asukkaan yhteinen raha ja maailman toiseksi tärkein kansainvälinen valuutta.
- (16) Siksi jäsenvaltioiden olisi säädettävä tietyistä seuraamusten vähimmäistyypeistä ja -tasoista. Vähimmäisseuraamusten käsite on jo nyt käytössä useimmissa jäsenvaltioissa. On johdonmukaista ja aiheellista säätää tästä lähestymistavasta myös unionin tasolla.
- (17) Seuraamusten tasojen olisi oltava tehokkaita ja varoittavia, mutta ne eivät saisi mennä pidemmälle kuin on rikoksiin nähden oikeasuhteista. Sen vuoksi luonnollisille henkilöille olisi vakavissa tapauksissa eli väärän rahan valmistamista ja levittämistä koskevista päär rikoksista, joissa on kyse suuresta määrästä väärennettyjä seteleitä ja metallirahoja tai joihin liittyvät olosuhteet ovat erityisen vakavat, määrättävä vähimmäisseuraamuksena ainakin kuusi kuukautta ja enimmäisrangaistuksena ainakin kahdeksan vuotta vankeutta.
- (18) Kuuden kuukauden vähimmäisrangaistus edistää osaltaan sen varmistamista, että lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset suhtautuvat euron ja muiden valuuttojen väärentämiseen liittyviin rikoksiin yhtä vakavasti, ja helpottaa valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Se lieventää osaltaan oikeuspaikkakeinottelun (*forum shopping*) riskiä. Lisäksi tuomitut rikosentekijät voidaan sen ansiosta luovuttaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella niin, että vapausrangaistus tai vapaudenmenetyksen käsittävä turvaamistoimenpide voidaan panna täytäntöön.
- (19) Jäsenvaltioiden olisi voitava määrätä lyhyt vankeusrangaistus tai pidättyä vankeusrangaistuksen määräämisestä siinä tapauksessa, että väärennettyjen setelien tai metallirahojen nimellisarvo ei ole merkittävä tai että rikokseen ei liity erityisen raskauttavia seikkoja. Tämän arvon olisi oltava alle 5 000 euroa, eli kymmenen kertaa suurimman eurosetelin nimellisarvo, sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä muu kuin vankeusrangaistus, ja alle 10 000 euroa sellaisten tapausten osalta, joissa on määrättävä alle kuuden kuukauden vankeusrangaistus.
- (20) Tällä direktiivillä ei rajoiteta kansallisen rikosoikeuden yleisiä sääntöjä ja periaatteita, jotka koskevat tuomioiden soveltamista ja täytäntöönpanoa kunkin yksittäistapauksen konkreettisten olosuhteiden perusteella.

- (21) Koska luottamus setelien ja metallirahojen aitouteen voi vaarantua tai joutua uhatuksi myös oikeushenkilöiden toiminnan vuoksi, oikeushenkilöiden olisi kannettava vastuu niiden puolesta tehdyistä rikoksista.
- (22) Jotta voidaan varmistaa rahanväärennyksiin liittyvien tutkinta- ja syytetoimien tuloksellisuus, näiden rikosten tutkinnasta ja syytteesenpanosta vastaavilla henkilöillä olisi oltava oikeus käyttää järjestäytyneen rikollisuuden ja muiden vakavien rikosten torjunnassa käytettäviä tutkintakeinoja. Näitä keinoja voivat olla telekuuntelu, tarkkailu, kuten sähköinen valvonta, pankkitilien seuranta ja muu talousrikostutkinta, ottaen huomioon muun muassa suhteellisuusperiaate sekä tutkittavien rikosten luonne ja vakavuus.
- (23) Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava lainkäyttövaltansa Geneven yleissopimuksen ja unionin rikoslainsäädäntöön sisältyvien muiden lainkäyttövaltaa koskevien säännösten mukaisesti siten, että se kattaa sekä niiden alueella tehdyt että niiden kansalaisten tekemät rikokset. Euron ensisijainen merkitys Euroopan unionin taloudessa ja yhteiskunnassa sekä euroon maailmanlaajuisesti tärkeänä valuuttana kohdistuva erityinen uhka edellyttävät sen suojaamista erityisin toimenpitein. Sen vuoksi jokaisen sellaisen jäsenvaltion, jonka rahayksikkö on euro, olisi käytettävä yleistoimivaltaansa sellaisten Euroopan unionin ulkopuolella toteutettujen, euroon kohdistuvien rikosten yhteydessä, joiden tekijä on kyseisen jäsenvaltion alueella tai joihin liittyvät väärennetyt eurot löydetään kyseisestä jäsenvaltiosta. Käyttäessään yleistoimivaltaansa jäsenvaltioiden olisi noudatettava suhteellisuusperiaatetta erityisesti ottaen huomioon kolmannessa maassa samasta teosta määrättävät tuomiot.
- (24) Väärennysrikos liittyy usein samanaikaisesti useampaan jäsenvaltioon, esimerkiksi niin, että valmistus tapahtuu yhdessä jäsenvaltiossa ja levittäminen yhdessä tai useammassa toisessa jäsenvaltiossa. Jäsenvaltioiden olisi tällaisissa valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa keskitettävä rikosoikeudenkäyntimenettelyt, myös syytetoimet, yhteen jäsenvaltioon rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30 päivänä marraskuuta 2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/948/YOS³⁴ perustettujen mekanismien mukaisesti, paitsi jos se ei ole asian kannalta eduksi. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa tällainen keskittäminen voi helpottaa tutkintaa, esimerkiksi todisteiden takavarikointia, tai joissa tuomioistuin voi sen ansiosta ottaa huomioon koko rikossarjan samassa tuomiossa. Lisäksi on Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/187/YOS³⁵ mukaisesti ilmoitettava Eurojustin kansalliselle jäsenelle kaikista tilanteista, joihin liittyy toimivaltaristiriita tai sellaisen todennäköisyys.
- (25) Väärennetyjen eurosetelien ja -metallirahojen tunnistaminen on keskitetty kansallisiin setelien tutkimuskeskuksiin ja kansallisiin metallirahojen tutkimuskeskuksiin, jotka on suunniteltu ja perustettu asetuksen (EY) N:o 1338/2001 mukaisesti. Väärennetyjä euroseteleitä ja -metallirahoja olisi voitava tutkia, tunnistaa ja paljastaa myös oikeudenkäyntimenettelyjen ollessa vielä kesken, jotta voidaan välttää ja lopettaa tällaisten väärennösten liikkeeseen laskeminen, oikeudenmukaisen ja tehokkaan oikeudenkäynnin periaate asianmukaisella tavalla huomioon ottaen. Oikeusviranomaisten olisi yleensäkin annettava lupa toimittaa väärennökset

³⁴ EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42–47.

³⁵ EYVL L 63, 6.3.2002, s. 1.

kansallisiin setelien ja metallirahojen tutkimuskeskuksiin. Tietyissä olosuhteissa, esimerkiksi jos rikosoikeudenkäynnissä käytettävä todistusaineisto käsittää vain muutamia väärennettyjä seteleitä tai metallirahoja tai jos väärennösten siirtäminen voisi aiheuttaa riskin todistusaineiston, kuten sormenjälkien, tuhoutumisesta, oikeusviranomaisten olisi sen sijaan voitava antaa mahdollisuus tutustua kyseisiin seteleihin ja metallirahoihin.

- (26) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet, ja etenkin oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta, ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä, elinkeinovapaus, omistusoikeus, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rikosoikeudellisten seuraamusten oikeasuhteisuuden periaate sekä kielto syyttää ja rangaista rikosoikeudellisessa menettelyssä kahdesti samasta rikoksesta. Tämän direktiivin tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että kyseisiä oikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti ja periaatteiden soveltamista edistetään myös sen täytäntöönpanossa.
- (27) Koska jäsenvaltiot eivät voi yksin riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, unioni voi toteuttaa tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (28) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa (N:o 21) olevan 3 artiklan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.

JA/TAI

- (29) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa (N:o 21) olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido näitä jäsenvaltioita eikä sitä sovelleta näihin jäsenvaltioihin, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]
- (30) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa (N:o 22) olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde

Tällä direktiivillä vahvistetaan vähimmäissäännöt euron ja muiden valuuttojen väärentämiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä varten. Sillä myös otetaan käyttöön yhteiset säännökset, joilla vahvistetaan näiden rikosten torjuntaa ja parannetaan niiden tutkintaa.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- a) 'rahalla' seteleitä ja metallirahoja, joka on laskettu liikkeeseen laillisesti, mukaan lukien eurosetelit ja -metallirahat, jotka on laskettu liikkeeseen laillisesti asetuksen (EY) N:o 974/98 mukaisesti;
- b) 'oikeushenkilöllä' yhteisöä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai julkisia elimiä niiden käyttäessä julkista valtaa sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä;
- c) 'Geneven yleissopimuksella' väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi Genevessä 20 päivänä huhtikuuta 1929 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja sen pöytäkirjaa.

3 artikla

Rikokset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rangaistaviksi rikoksiksi silloin kun ne tehdään tahallisesti:
 - a) rahan petollinen valmistaminen tai muuntaminen siitä riippumatta, mitä keinoja teossa on käytetty;
 - b) väärän rahan petollinen liikkeeseen laskeminen;
 - c) väärennetyn rahan maahan tuonti, maasta vienti, kuljettaminen, vastaanottaminen tai hankkiminen tarkoituksena laskea se liikkeeseen ja tietoisena siitä, että se on väärennetty;
 - d) se, että petollisesti valmistetaan, vastaanotetaan, hankitaan tai pidetään hallussa
 - i) välineitä, esineitä, tietokoneohjelmia ja muita tarvikkeita, jotka soveltuvat erityisesti rahan väärentämiseen tai muuntamiseen; tai
 - ii) hologrammeja tai muita rahanväärennyksen estämiseksi tarkoitettuja rahan komponentteja.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu toiminta käsittää myös toiminnan, joka liittyy seteleihin tai metallirahoihin, jotka valmistetaan tai on valmistettu laillisia välineitä tai laillisia materiaaleja käyttäen, mutta toimivaltaisten viranomaisten setelien tai metallirahojen liikkeeseenlaskuoikeutta tai liikkeeseenlaskua koskevia ehtoja rikkoen.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu toiminta käsittää myös toiminnan, joka liittyy seteleihin tai metallirahoihin, joita ei ole vielä laskettu liikkeeseen mutta jotka on tarkoitettu liikkeeseen laskettaviksi ja jotka ovat laillisena maksuvälineenä käytettävää rahaa.

4 artikla

Yllytys, avunanto ja yritys

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yllytys 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin tai avunanto niissä on säädetty rangaistavaksi rikokseksi.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitettuna rikoksen yritys on säädetty rangaistavaksi rikokseksi.

5 artikla

Seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuna toiminnasta voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia, sakot ja vankeusrangaistus mukaan lukien.
2. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on alle 5 000 euroa ja joihin ei liity erityisen vakavia seikkoja, jäsenvaltiot voivat säätää seuraamukseksi muun kuin vankeusrangaistuksen.
3. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on vähintään 5 000 euroa, on määrättävä seuraamukseksi vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta.
4. Edellä 3 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, joihin liittyvien setelien ja metallirahojen yhteenlaskettu nimellisarvo on vähintään 10 000 euroa tai joihin liittyy erityisen vakavia seikkoja, on määrättävä seuraamukseksi
 - a) vähimmäisrangaistuksena vähintään kuusi kuukautta vankeutta;
 - b) enimmäisrangaistuksena vähintään kahdeksan vuotta vankeutta.

6 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuna rikoksesta, jonka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön elimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavin perustein:
 - a) valta edustaa oikeushenkilöä; tai
 - b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai
 - c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettuna henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön puolesta toimiva henkilö on tehnyt oikeushenkilön hyväksi 3 tai 4 artiklassa tarkoitettuna rikoksen.

3. Se, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään oikeushenkilön vastuusta, ei estä rikosoikeudenkäyntiä sellaista luonnollista henkilöä vastaan, joka on tekijänä, yllyttäjänä tai avunantajana 3 tai 4 artiklassa tarkoitetussa rikoksessa.

7 artikla

Oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten tyypit

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 6 artiklan nojalla vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset, jotka sisältävät rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja mahdollisesti muita seuraamuksia, kuten

- a) oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuuksiin tai tukiin;
- b) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;
- c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;
- d) oikeudellinen määräys purkaa oikeushenkilö;
- e) rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

8 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet saattaakseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetut rikokset lainkäyttövaltansa piiriin, silloin kun
 - a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella; tai
 - b) rikosentekijä on kyseisen jäsenvaltion kansalainen.
2. Kunkin jäsenvaltion, jonka rahayksikkö on euro, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet saattaakseen 3 ja 4 artiklassa tarkoitetut rikokset lainkäyttövaltansa piiriin, silloin kun ne on tehty Euroopan unionin ulkopuolella, ainakin jos ne liittyvät euroon, ja silloin kun
 - a) rikosentekijä on kyseisen jäsenvaltion alueella; tai
 - b) rikokseen liittyviä väärennettyjä euroseteleitä tai -metallirahoja on löydetty kyseisestä jäsenvaltiosta.

Kunkin jäsenvaltion on kyseisten rikosten syytteesenpanoa varten toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niiden lainkäyttövallan ehtona ei ole, että teot on säädetty rangaistaviksi rikoksen tekopaikassa.

3. Jäsenvaltioiden on keskitettävä rikosoikeudenkäyntimenettelyt yhteen jäsenvaltioon, paitsi jos se ei ole asian kannalta eduksi.

9 artikla

Tutkintakeinot

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja rikoksia tutkivilla tai niihin liittyvistä syytetoimista vastaavilla henkilöillä, yksiköillä ja muilla tahoilla on käytettävissä tehokkaat, esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten tutkinnassa käytettävät keinot.

10 artikla

Velvollisuus toimittaa väärennetyt eurosetelit ja -metallirahat analysoitavaksi väärennösten paljastamista varten

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeusviranomaiset sallivat väärennetyiksi epäiltyjen eurosetelien ja -metallirahojen tutkimisen muiden väärennösten analysointia, tunnistamista ja paljastamista varten. Oikeusviranomaisten on tätä varten toimitettava viipymättä tarvittavat näytteet väärennöksiksi epäillyistä erityyppisistä euroseteleistä kansallisiin setelien tutkimuskeskuksiin ja väärennöksiksi epäillyistä erityyppisistä eurometallirahoista kansallisiin metallirahojen tutkimuskeskuksiin.
2. Jos tarvittavia näytteitä väärennöksiksi epäillyistä seteleistä ja metallirahoista ei voida toimittaa siksi, että ne on tarpeen säilyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäyntiä varten niin, että voidaan taata tehokas ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja epäillyn rikosentekijän oikeus puolustukseen, kansalliselle setelien tutkimuskeskukselle ja kansalliselle metallirahojen tutkimuskeskukselle on viipymättä annettava oikeus tutustua niihin.

11 artikla

Suhde Geneven yleissopimukseen

Jäsenvaltioiden on liityttävä Geneven yleissopimukseen tai pysyttävä sen osapuolina.

12 artikla

Neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS korvaaminen

Korvataan neuvoston puitepäättös 2000/383/YOS tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta rajoittamatta kuitenkaan näiden jäsenvaltioiden velvollisuutta noudattaa määräaikoja, joihin mennessä puitepäättös on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta viittauksia korvattuun neuvoston puitepäättökseen 2000/383/YOS pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

13 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [18 kuukauden kuluttua direktiivin voimaantulosta]. Niiden on toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

14 artikla

Komission suorittama raportointi ja uudelleentarkastelu

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta viimeistään [5 vuoden kuluttua sen voimaantulosta]. Kertomuksessa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet direktiivin noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Kertomukseen liitetään tarvittaessa säädösehdotus.

15 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan [kahdentenkymmenentenä] päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

16 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Strasbourgissa

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja